

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de voortgang van het Besluit subsidiëring sloop- en ombouwkosten pelsdierhouderij (Kamerstuk 30 826, nr. 49).

De voorzitter van de commissie,
Kuiken

De adjunct-griffier van de commissie,
Konings

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD- en CDA-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie	5
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie	7
II Antwoord / Reactie van de Minister	7

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD- en CDA-fracties

De leden van de VVD- en CDA-fracties hebben kennisgenomen van de brief over het Besluit subsidiëring sloop- en ombouwkosten pelsdierhouderij (Kamerstuk 30 826, nr. 49). Hierover hebben deze leden nog vragen.

De leden van de VVD- en CDA-fracties stellen vast dat de initiatiefnemers van de wetgeving ter onderbouwing van hun wetsvoorstel hebben aangegeven dat de pensioenopbouw in de waarde van de bedrijven zou zitten. Met een novelle is de tijdshorizon verschoven waarbij is aangegeven dat er zo meer tijd zou zijn voor een andere oriëntatie op activiteiten op dezelfde plek. Uit de wetsgeschiedenis maken deze leden op dat verondersteld werd dat de plek zelf wel beschikbaar blijft voor vervangende economische activiteiten. Deze leden hebben bij de wetsbehandeling al aangegeven dat de verkoop van een agrarisch bedrijf belangrijk is voor de pensioenvoorziening van de betreffende ondernemer. Zij constateren echter dat de betreffende bedrijven onverkoopbaar zijn. Er treedt dus een enorme kapitaalsvernietiging op. In diverse gemeenten waar nertsenhouders zijn gevestigd is het door de herziening van bestemmingsplannen buitengebied niet meer mogelijk om bijvoorbeeld over te schakelen naar een geitenhouderij of een pluimvee- of varkensbedrijf als alternatief. Daarnaast heeft de provincie Noord-Brabant de ontwikkeling helemaal op slot gezet van agrarische bedrijven (pelsdierhouderij is daarbij bijvoorbeeld uitgesloten van de salderingsregeling) waardoor voor de pelsdierhouderij geen tot zeer weinig alternatieven zijn. Ook kennen de leden van de VVD- en CDA-fracties een praktijksituatie waar men zou willen omschakelen naar recreatie, maar waar door de PAS-regelgeving herbesteding niet mogelijk is. Kan de Minister aangeven hoe pelsdierhouders hun onroerend goed om kunnen zetten naar een vervangende economische activiteit? Wat is de Minister voornemens voor deze ondernemers te gaan doen nu zij niet in staat gesteld worden hun bedrijf af te bouwen conform hetgeen hen is voorgehouden bij de wetsbehandeling?

De leden van de VVD- en CDA-fracties vragen daarnaast of het nieuwe beleid van de provincie Noord-Brabant voor emissiearme systemen voor bedrijven gevolgen heeft voor de pelsdierhouderij. Als dit het geval is, heeft dit tot gevolg dat deze bedrijven investeringen moeten doen die niet terugverdiend kunnen worden en daarmee eigenlijk gedwongen worden om eerder te stoppen met hun bedrijf dan wat de wet voorschrijft en waarmee de wet rekening houdt?

Als deze leden kijken naar de wetsgeschiedenis valt op de maken dat de initiatiefnemers ervan uitgingen dat de sector haar investeringen terug

zou verdienen. Kan de Minister aangeven of deze veronderstelling op dit moment uitkomt?

De leden van de VVD- en CDA-fracties constateren dat er op basis van rapporten van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) een schade van € 480 miljoen (2007) en € 509 miljoen (2008) voor de Nederlandse pelsdierhouders was berekend. Daarnaast is in het PWC-rapport van 13 augustus 2015 betreffende de Wet verbod pelsdierhouderij (reactie op memorie van antwoord) vastgesteld dat de economische schade veel hoger is (meer dan € 1 miljard) dan berekend in de eerder genoemde LEI-rapportage.

Kan de Minister toelichten hoe de vergoeding voor sloop en / of ombouw in verhouding staat tot de actuele waarde van de gebouwen, vragen de leden van de VVD- en CDA-fracties. Waarop is het maximumbedrag en het maximumpercentage gebaseerd? Kan de Minister inzichtelijk maken of nertsenhouders de sloop en ombouwkosten wel kunnen betalen? Waarom heeft het aantal locaties dat er is, zoals beschreven in de LEI-rapportage «Naar een sloop- en ombouwregeling» een effect op het bepalen van een redelijke tegemoetkoming? Een redelijke tegemoetkoming zou toch niet afhankelijk moeten zijn van het aantal locaties?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie nemen met veel belangstelling kennis van de brief over de voortgang van het Besluit subsidiëring sloop- en ombouwkosten pelsdierhouderij en hebben hierover enkele vragen.

De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre de pelsdierhouderijen rekening hadden kunnen houden met en zich hadden kunnen voorbereiden op de inwerkingtreding van de Wet verbod pelsdierhouderij. Kan de Minister daarbij een overzicht geven van de ontwikkelingen in dit dossier, wetende dat de Kamer zich reeds in 1999 in meerderheid heeft uitgesproken tegen een verdere voortzetting van nertsenhoudersrijen middels de motie Swildens-Rozendaal c.s. (Kamerstuk 26 200 XIV, nr. 63)?

De leden van de D66-fractie staan al jarenlang positief tegenover de Wet verbod pelsdierhouderij. Deze leden zijn dan ook verheugd over het besluit om het besluit nu voort te zetten. Kan de Minister aangeven wanneer de procedure tot vaststelling en inwerkingtreding van het besluit naar verwachting afgerond zal zijn?

De leden van de D66-fractie wijzen erop dat de looptijd van een steunmaatregel op grond van de richtsnoeren maximaal zeven jaar mag bedragen. De flankerende maatregel betreffende de subsidiëring van pelsdierhouders die willen stoppen, eindigt daarmee in 2024. Kan de Minister de garantie geven dat de juridische verplichting ten aanzien van het flankerend beleid daadwerkelijk eindigt in 2024?

Tot slot erkennen de leden van de D66-fractie dat het verbod op de pelsdierhouderij vooral een ethische afweging is, daarbij in acht nemend het dierenwelzijn. Niet alle buitenlandse pelsdierhouders zullen de norm halen die de Nederlandse overheid stelt aan het dierenwelzijn. Is de Minister naar aanleiding van dit dossier voornemens zich in te spannen voor een Europees verbod op pelsdierhouderijen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben verheugd kennisgenomen van het voornemen om het Besluit subsidiëring sloop- en ombouwkosten

pelsdierhouderij verder in procedure te brengen. Deze leden zijn van mening dat het ethisch onacceptabel is om miljoenen dieren te vergassen wanneer er voldoende alternatieven voor het dragen van bont aanwezig zijn. Zij hopen dat de subsidieregeling, die helaas juridisch noodzakelijk blijkt, een succesvolle bijdrage zal leveren aan het beëindigen van deze praktijk.

De leden van de SP-fractie hebben voorts nog enkele vragen aan de Minister. Op welke termijn kan de Kamer het definitieve besluit tegemoet zien? Hoeveel bedrijven hebben gebruik gemaakt van de overgangsregeling? Hoe vaak hebben de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en het Openbaar Ministerie (OM) de afgelopen jaren controles uitgevoerd bij pelsdierhouderijen en hoe vaak zijn er sancties opgelegd voor overtredingen van de Wet verbod pelsdierhouderij?

Kan de Minister inzichtelijk maken hoeveel nieuwe stallen er sinds het ingaan van de overgangsregeling in januari 2013 (al dan niet illegaal) zijn aangevraagd, gebouwd of uitgebreid, vragen de leden van de SP-fractie. Deze leden zijn daarnaast benieuwd of er gevallen bekend zijn waarbij bedrijven meer dieren houden dan in hun administratie is verwerkt. Kan de Minister toezeggen dat bedrijven die de regels overtreden worden uitgesloten van de subsidieregeling? Kan de Minister bevestigen dat voor bedrijfsuitbreiding van na 2013 sowieso geen sloop- en ombouwkosten kunnen worden vergoed?

Tot slot spreken deze leden de wens uit dat tot het definitieve verbod in 2024 strikt wordt gehandhaafd ten aanzien van het welzijn van de dieren in de bontindustrie, indien nodig met behulp van cameratoezicht.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben kennisgenomen van de kabinetsbrief over de voortgang van het Besluit subsidiëring sloop- en ombouwkosten pelsdierhouderij. Deze leden hechten aan een goed toekomstperspectief voor de familie- en gezinsbedrijven die moeten omschakelen naar een andere bedrijfstak en een eerlijke regeling voor ondernemers die hun bedrijf moeten beëindigen.

De leden van de fractie van de ChristenUnie wijzen op de lastige positie van pelsdierhouders, vanwege de onzekere internationale markt en de zeer krappe marges. Zij zijn vaak niet in staat om sloop of ombouw van hun bedrijf te kunnen financieren. Deze leden vragen waarom de sloopregeling niet de reguliere financiële normbedragen voor sloop hanteert, maar slechts de helft. Klopt het dat de besluitvorming is gebaseerd op de zeven goede jaren van productie en niet van het gemiddelde? Bovendien laten eerder onderzoek van het LEI en recenter onderzoek van PWC zien dat de gemiddelde schadebedragen per bedrijf hoger zijn dan de schadebedragen in de sloopregeling. Wat is de reactie van de Minister op deze onderzoeken? Leidt dit tot nieuwe inzichten inzake de hoogte van de schadevergoeding?

De leden van de fractie van de ChristenUnie zien dat de periode van omschakeling naar een andere bedrijfssector een belangrijk knelpunt is voor ondernemers, omdat zij in deze periode inkomsten missen. Erkent de Minister dat hier een knelpunt is? Ziet de Minister een oplossing voor dit probleem?

Wat moeten nertsenhouders doen die voor de keuze staan om reguliere investeringen in hun bedrijf te doen, bijvoorbeeld de vervanging van een deel van de kooien, vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie. Geen investering betekent dat een deel van het bedrijf wordt gesloten en

er minder inkomsten zijn voor het gezinsbedrijf. Wel investeren betekent dat het bedrijf langs de bank moet en de investering moet zien terug te verdienen in het perspectief van sluiting per 2024. Is de Minister bereid in overleg te gaan met banken, nu die terughoudender worden in financiering? Welke rol kunnen banken spelen in omvorming van de bedrijfsvoering?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de Minister mogelijkheden ziet om nertsenhouders tegemoet te komen die door minder deelnemers aanlopen tegen hogere kosten voor hun coöperatieve voerfabriek en (buitenlandse) vaccinfabriek.

Tevens vragen deze leden of de Minister bekend is met de problemen op de arbeidsmarkt. Signaleert de Minister ook dat het moeilijker is om personeel te behouden en te werven met een verbod in 2024 in zicht? Zo ja, is zij bereid om met de sector in overleg te gaan over oplossingen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of het klopt dat er grote verschillen zijn tussen gemeenten in het meedenken en begeleiden van nertsenhouders over de toekomst van een nieuwe bedrijfsvoering op de huidige of nieuwe locatie. Is zij bereid om in overleg te gaan met de sector en de Vereniging Nederlandse Gemeenten over de rol van de gemeente bij het toekomstperspectief van de betrokken bedrijven?

Tevens vragen deze leden of de Minister bereid is om in gesprek te gaan met de sector over het toekomstperspectief voor individuele ondernemers. Wat vindt de Minister van de volgende uitspraak van een nertsenhouder: «Ik hoef geen zak met geld, maar wil een eerlijke kans»? Wat vindt de Minister van de suggestie om samen met de sector een adviseur aan te stellen voor de betreffende ondernemers?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben kennisgenomen van de brief over het besluit tot voortzetting van de procedure tot vaststelling en inwerkingtreding van het Besluit subsidiëring sloop- en ombouwkosten pelsdierhouderij.

Zoals bekend willen de leden van de Partij voor de Dieren-fractie dat er zo snel mogelijk een einde komt aan de nertsenfokkerij. Daarbij is iedere verdere vertraging zeer onwenselijk. Het is dus goed dat dit onderdeel van de wet die de pelsdierhouderij in Nederland per 1 januari 2024 verbiedt, wordt uitgevoerd.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben vernomen dat op vrijdag 17 november jongstleden bleek dat ook de allerlaatste rechter tot wie de nertsenfokkers zich hadden gewend, het Europese Hof, van mening is dat de nertsenhouders voldoende rechtsbescherming hebben gehad. Het door de Eerste en Tweede Kamer aangenomen verbod op de pelsdierhouderij in Nederland, per 1 januari 2024, is dus onherroepelijk en definitief. Deze leden zijn daar zeer verheugd over en roepen het kabinet op werk te maken van de afbouw van de nertsenfokkerij in Nederland.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie maken zich grote zorgen over illegale uitbreidingen van pelsdierbedrijven en vinden dat strikt moet worden gehandhaafd. Deelt u deze mening? De Minister schreef eerder dat bij een inspectieronde door de NVWA in 2016 bleek dat bij bijna een derde van de onderzochte bedrijven sprake was van een overschrijding van het aantal toegestane nertsen. Wat was de omvang van deze illegale uitbreidingen? Met hoeveel fokteven waren de onderzochte bedrijven

uitgebreid? Heeft het OM strafvervolgning ingesteld tegen de 20 overtreders of gaat het OM dit nog doen? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wat is de stand van vervolging? Op welke manier zijn de processen-verbaal die destijds zijn opgemaakt, gebruikt bij het vervolgtoezicht? Deelt de Minister de mening dat deze bedrijven sowieso in overtreding waren en bestraft dienen te worden, ook als bij de hercontrole is gebleken dat het aantal nertsen weer is teruggebracht? Zo nee, dan ontvangen deze leden graag een toelichting. Zijn de overige (circa 85) bedrijven inmiddels ook geïnspecteerd? Zo nee, is de Minister bereid hier alsnog opdracht voor te geven? Hoe staat het met het beloofde wetsvoorstel dat het mogelijk maakt om met bestuursrechtelijke herstelsancties naleving van het verbod af te dwingen?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen of de Minister inzicht kan geven in de nulmeting van het aantal nertsen per bedrijf die is uitgevoerd vóór het nertsenfokverbod van kracht werd. Kan de Minister per bedrijf de toegestane aantallen nertsen uit de nulmeting weergeven, met daarbij per bedrijf het aantal nertsen dat zij voor deze winter hebben opgegeven op het «Meldformulier doden van nertsen»?

Is de Minister bereid om in overleg te treden met decentrale overheden om gezamenlijk op te treden tegen illegale uitbreidingen, ook wanneer deze onder het mom van verhuizingen zijn? Zo nee, dan ontvangen de leden van de Partij voor de Dieren-fractie graag een toelichting.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn van mening dat illegale uitbreidingen zwaar moeten worden bestraft. Het kan en mag niet zo zijn dat nertsenfokkers de komende zes jaar met illegale trucs nog zoveel mogelijk geld verdienen met de verkoop van de extra pelzen en vervolgens met subsidie stoppen met hun bedrijf. Is de Minister bereid er zorg voor te dragen dat bij gevallen van dierenmishandeling en illegale uitbreidingen een bedrijf direct kan worden gesloten? Zo nee, dan ontvangen deze leden graag een toelichting.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie maken zich in bredere zin ernstige zorgen over het toezicht op deze sector. Er zijn nog zo'n 150 nertsenfokkerijen in Nederland, waar jaarlijks bijna zes miljoen nertsen worden vergast. Er zijn alarmerende signalen dat er sprake is van misstanden en van dierenmishandeling, zowel bij de huisvesting van nertsen als bij het doden van de nertsen. Het bewijs hiervoor werd geleverd door undercoverbeelden. Dat dit aan het licht is gekomen, is te danken aan dierenbeschermingsorganisaties en niet aan de toezicht-houder. Waar sprake is van dermate veel dierenleed, zijn streng toezicht en hoge straffen geboden. Deze leden hebben hierover dan ook enkele vragen.

Deelt de Minister de mening dat een boete van € 2.500,- zoals is opgelegd aan een nertsenfokker in Alphen a/d Rijn wegens dierenmishandeling onbegrijpelijk laag is, gezien de grootte van de omzet van dergelijke bedrijven?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen hoeveel controles de NVWA in 2017 heeft uitgevoerd bij deze 150 nertsenfokkers. Hoeveel overtredingen zijn hierbij geconstateerd, wat is de aard hiervan en wat zijn de opgelegde maatregelen hierbij geweest? Hoe zal het toezicht de komende jaren worden vormgegeven, in het bijzonder tijdens de maanden november en december waarin de vergassingen plaatsvinden? Zal de uitbreiding van de capaciteit bij de NVWA ook worden ingezet in deze sector?

Nertsenfokkerijen zijn feitelijk slachthuizen, vanwege de vergassing door de fokkers zelf op de fokkerijen. Is de Minister bereid om ook op deze slachtplekken camera's te plaatsen, zodat elk bedrijf nauwgezet gecontroleerd kan worden? Zo nee, waarom niet?

Tot slot merken de leden van de Partij voor de Dieren op dat het van groot belang is zo snel mogelijk te komen tot een algeheel Europees verbod op de pelsdierhouderij en de productie van bont. Deze leden wijzen op de motie van het lid Ouwehand (Kamerstuk 30 826, nr. 21) die in 2009 al is aangenomen. Kan de Minister toezeggen dat zij zich conform de motie sterk maakt voor een Europees verbod op de nertsenfokkerij en wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van deze motie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben enkele vragen over het in procedure brengen van het Besluit subsidiëring sloop- en ombouwkosten pelsdierhouderij.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de voorliggende regeling alleen een gedeeltelijke compensatie bevat van kosten voor sloop en ombouw van stallen. Een vergoeding voor vermogensverlies en inkomstenderving blijft achterwege. Bedrijven die door omstandigheden verkocht moeten worden, zijn onverkoopbaar, waardoor schrijnende situaties ontstaan. Daarbij komt dat de prijzen voor nertsenhuiden sterk zijn gedaald en investeringen veel minder snel terugverdiend kunnen worden. Is de veronderstelling juist dat de verwachte financiële schade door de gekelderde omzet groter is dan vooraf ingeschat en dat investeringen niet terugverdiend kunnen worden? Is de veronderstelling juist dat de subsidie voor sloop en ombouw bij lange na niet de investeringskosten dekt?

Veel medewerkers in de pelsdierhouderij zoeken werk in andere sectoren, omdat hier door het goede economische tijd relatief veel vacatures zijn, zo hebben de leden van de SGP-fractie vernomen. Dat maakt het voor pelsdierhouders lastig om hun bedrijf op een goede manier voor te zetten. Het blijkt in de praktijk ook lastig te zijn om over te schakelen naar een andere bedrijfstak. De kosten zijn hoog en de mogelijkheden beperkt. Is de veronderstelling juist dat bedrijven door het vertrek van personeel en het afhaken van toeleveranciers gedwongen zullen zijn om eerder de deuren te sluiten dan de overgangstermijn toelaat? Deelt de Minister de mening dat het voor pelsdierhouders steeds lastiger wordt om hier op een goede manier uit te komen?

De leden van de SGP-fractie horen graag of de Minister, gelet op het voorgaande, bereid is in overleg met de sector het voorgelegde Besluit te heroverwegen voor een meer adequate tegemoetkoming te zorgen dan wel de invoering van het verbod op te schorten.

II Antwoord / Reactie van de Minister